

گزارش‌ها

دیدارهای وزرای خارجه ایران و روسیه

بحران چینستان

دیدار وزیر خارجه فدراسیون روسیه از جمهوری اسلامی ایران

ایگور ایوانف وزیر خارجه روسیه در رأس هیأتی در تاریخ ۷ آذرماه سال جاری وارد تهران شد و از سوی جناب آقای دکتر سیدکمال خرازی وزیر محترم امورخارجه کشورمان مورد استقبال قرار گرفت. در این سفر وزیر خارجه روسیه با رئیس‌جمهور کشورمان دیدار و گفتگو کرد و پیام "بوریس یلتسین" رئیس‌جمهور روسیه را تقدیم وی نمود که در آن از آقای خاتمی برای دیدار از روسیه دعوت رسمی شده است و رئیس‌جمهوری اسلامی ایران این دعوت را پذیرفته تا در آینده سفری به روسیه داشته باشد. ایران و روسیه در سطح وزرای خارجه دو کشور و هیأت همراه جلساتی درباره بررسی روابط دوجانبه و گسترش همکاری‌ها و ارزیابی مسایل سیاسی، اقتصادی، منطقه‌ای و تحولات در چینستان، تاجیکستان و افغانستان داشتند و قرارداد همکاری‌های فرهنگی سال ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۱ میلادی، میان تهران و مسکو نیز امضا شد.

رئیس‌جمهوری ایران در دیدار با وزیر امورخارجه روسیه به دیدگاههای مشترک دو کشور در خصوص پذیرش جهان چندقطبی و مخالفت با جهان تک‌قطبی اشاره کرد و گفت: «ایران و روسیه با توجه به ترکیب جمعیتی، تاریخی، فرهنگی و امکانات وسیعی که دارند می‌توانند در استقرار جهان چندقطبی نقش مؤثری ایفا کنند». رئیس‌جمهوری افزود: «منطقه قفقاز برای جمهوری اسلامی ایران و روسیه از اهمیت فراوانی برخوردار است به نحوی که امنیت ملی دو کشور متأثر از امنیت و استقرار صلح و ثبات در آن منطقه نیز است. بنابراین، نباید به قدرتهای بیگانه که منافعشان با مردم و کشورهای این منطقه سازگار نیست اجازه

دخالت و نفوذ در قفقاز را بدهیم». رئیس سازمان کنفرانس اسلامی با اشاره به تحولات چین، ضمن دفاع از تمامیت ارضی روسیه و عدم دخالت در امور داخلی آن کشور اظهار داشت: «جمهوری اسلامی ایران ضمن محکوم کردن هرگونه آشوب‌طلبی و اعمال تروریستی، در عین حال استفاده از روشهای خشونت‌آمیز و تکیه بر راه‌حل‌های نظامی را نمی‌پسندد و بر حل بحران از طریق راههای مسالمت‌آمیز و غیرنظامی تأکید می‌کند». رئیس سازمان کنفرانس اسلامی با اشاره به آسیب‌پذیری و خسران فراوان مردم مسلمان و بی‌گناه چین اظهار امیدواری کرد با تدبیر رهبران روسیه هرچه زودتر مسأله خاتمه یافته و امنیت و صلح و ثبات در آن منطقه حاکم شود. ایوانف نیز در این دیدار ضمن تسلیم پیام کتبی یلتسین به جناب آقای خاتمی گفت: «اراده سیاسی مقامهای روسیه بر توسعه و تعمیق روابط دو کشور استوار است». ایوانف با اشاره به دیدگاههای مشترک خاتمی و یلتسین گفت: «این دیدگاههای مشترک مبنای مناسبی برای همکاری‌های دو کشور در عرصه بین‌المللی می‌تواند باشد».

دیدار وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران از روسیه

در سفر وزیر امور خارجه روسیه به تهران از طرف دکتر خرازی وزیر خارجه کشورمان، پیشنهاد دیدار هیأت رسمی به نمایندگی از جانب سازمان کنفرانس اسلامی برای بحث و بررسی بحران کنونی در منطقه چین، از مسکو و منطقه مطرح گردید که از طرف وزیر امور خارجه روسیه با آن موافقت شد.

به دنبال این موافقت، دکتر خرازی در رأس هیأتی مرکب از وزرای خارجه کشورهای قطر، بورکینافاسو، معاون دبیرکل سازمان کنفرانس اسلامی و وزیر امور مذهبی مغرب در تاریخ ۱۵ آذرماه به مسکو و منطقه قفقاز عزیمت نمود. هدف این هیأت میانجیگری و ارائه طرحی برای صلح در منطقه قفقاز نبود، بلکه هدف این سفر به منظور کسب اطلاعات بیشتر و یافتن راه‌حل‌هایی برای رفع بحران چین بود. دکتر خرازی در این رابطه اظهار داشت: هیچ کس نمی‌تواند انکار کند که منطقه ما به عنوان یک منطقه حساس و شاهراه انتقال و تولید انرژی بیش از هر چیز تشنه امنیت، صلح و توسعه اقتصادی است و طبیعی است که بعد از دو جنگ ویرانگر، ندای صلح و امنیت و توسعه اقتصادی بی‌جواب نماند و کشورهای منطقه از آن استقبال کنند».

دیدار جناب آقای دکتر کمال خرازی وزیر محترم امور خارجه کشورمان از مسکو و

بازدید از مناطق جنگ‌زدهٔ چچن یک هفته پس از دیدار ایوانف از تهران اهمیت مسایل و رویدادهای قفقاز شمالی را برای کشورمان به عنوان یک کشور اسلامی به‌طور عام و به‌عنوان رئیس فعلی سازمان کنفرانس اسلامی به‌طور خاص نشان می‌دهد.

دکتر خرازی در مصاحبه‌ای طی این سفر اعلام کرد: «سازمان کنفرانس اسلامی در این سفر حرف مقامات روس را خواهد شنید و در گفتگو با مردم، عمیق‌تر به مسایل این بحران پی خواهد برد. بحران چچن، یک مسأله داخلی و مربوط به روسیه است چون این مسأله در خاک روسیه اتفاق افتاده است. ولی در عین حال به دلیل اینکه قربانیان این بحران، مسلمانان هستند کشورهای اسلامی علاقه‌مند به ایفای نقشی در این زمینه و کمک به حل بحران در چارچوب تمامیت ارضی روسیه هستند. ارتباط جهان اسلام با روسیه حائز اهمیت است و این سفر با موافقت مقامات روسیه انجام می‌شود». دکتر کمال خرازی در مسکو با «راویل عین‌الدین» مفتی اعظم روسیه دیدار و گفتگو کرد. در این دیدار رؤسای شورای مسلمانان قفقاز شمالی و اوستیای شمالی نیز حضور داشتند و مفتی اعظم روسیه ابراز امیدواری کرد که مذاکرات هیأت کنفرانس اسلامی در حل بحران چچن مؤثر واقع شود. مفتی اعظم روسیه ضمن تشریح اوضاع منطقه و وضعیت ۲۰۰ هزار آوارهٔ چچنی گفت: «باید در چارچوب تمامیت ارضی روسیه به مسلمانان که قربانیان اصلی این بحران هستند برای بازگشت به زندگی عادی‌شان کمک‌های لازم ارائه شود. این مساعدت‌ها باید در جهت بازگشت آوارگان به خانه‌هایشان و برقراری مجدد امنیت و آرامش در چچن باشد».

هیأت اعزامی سازمان کنفرانس اسلامی به سرپرستی دکتر خرازی در سفر به مسکو با ولادیمیر پوتین نخست‌وزیر، ایگور ایوانف وزیر امور خارجه و یوری لوجکف شهردار مسکو دیدار و گفتگو کرد و سپس عازم قفقاز شمالی شد. لوجکف شهردار مسکو در این دیدار گفت: «روسیه برای نقش و مشارکت مسلمانان در امور مختلف فراوانی قایل است. آگاهی از افکار عمومی جهان اسلام برای دولتمردان روسیه اهمیت بسیار دارد. روسیه مصمم است تا آزادی‌های دینی فراوانی برای شهروندان خود تضمین کند».

همچنین، وزیر امور خارجه کشورمان در این سفر با «الکسی دوم» اسقف اعظم کلیسای ارتدوکس روسیه دیدار و گفتگو نمود. هیأت سازمان کنفرانس اسلامی برای بررسی اوضاع در قفقاز شمالی، از اردوگاه‌های پناهندگان در اوستیای شمالی و اینگوش دیدن کرد و با مقامات محلی به گفتگو پرداخت.

این دیدارها به منظور آشنایی بیشتر با اوضاع در قفقاز شمالی و کمک به حل بحران چچن انجام شد.

هیأت سازمان کنفرانس اسلامی قبل از بازگشت همچنین با «دزاروخف» و «رسوان اشتیف» رؤسای جمهوری اوستیای شمالی و اینگوش دیدار و گفتگو کرد. هر دو رؤسای جمهوری در این دیدارهای جداگانه از تلاشهای جمهوری اسلامی ایران و سازمان کنفرانس اسلامی برای حل بحران چچن قدردانی کردند.

رئیس هیأت اعزامی سازمان کنفرانس اسلامی اظهار داشت: «مقامات روسیه اعلام کردند آنچه باعث نگرانی می‌باشد، تنها قلب واقعیت‌هاست و تأکید کردند که بحران چچن جنگ با مسلمانان نیست و تبلیغات اینگونه دروغین است».

دکتر خرازی در پایان سفر خود اظهار داشت: «هیأت اعزامی با دقت به اظهارات مقامهای محلی و مردم آواره چچن گوش داد و در عین حال اوضاع حکایت از پیچیدگی بحران دارد. در این دیدارها مسئولان و مقامات روسیه نیز توضیحات و اطلاعات دقیقی از اوضاع در قفقاز شمالی در اختیار هیأت قرار دادند. سازمان کنفرانس اسلامی خواستار پایان یافتن مناقشه در قفقاز شمالی بوده و معتقد است که باید راههای مسالمت‌آمیز برای برقراری صلح و آرامش در منطقه جستجو شود. در ارتباط با مشکلات آوارگان و کمک‌رسانی به آنان و پناهجویان در قفقاز شمالی، تاکنون محموله‌های کمک‌های انسان‌دوستانه از کشورهای اسلامی و از جمله جمهوری اسلامی ایران با هدف ارائه به آوارگان ارسال شده که امیدواریم که این کمک‌رسانی استمرار داشته باشد».

قاسم ملکی

مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز